

A KKE országok hulladékgazdálkodási szabályozása és azok konformitása az uniós joggal

Csák Csilla* – Marinkás György**

Bevezetés

A jelen cikk megírásának célja, hogy a szerzők bemutassák, milyen közösségi és nemzeti szabályozások vonatkoznak a hulladékra és a hulladék kezelésére hazánkban és a többi kelet-közép-európai (KKE) országban. Jóllehet számos korábbi kutatás¹ foglalkozott a hulladék uniós szabályaival és a kapcsolódó EuB joggyakorlattal, jelen kutatás elvégzése, és a tanulmány megírása a RING projekt „Szilikát kutatósejtje” keretében került megvalósításra, ennek megfelelően a jelen tanulmány a műszakis kollégák által, az ugyanezen projekt keretében vizsgált anyagokat helyezi a középpontjába. Azaz, míg a kommunális hulladék kezelésével és hasznosításával csak érintőlegesen foglalkozik, addig a műszaki és ipari hulladékokkal, úgymint az erőművi pernyével² és az építési és bontási hulladékkal, behatóbban.

A tanulmány első fejezete betekintést nyújt a legfontosabb másodlagos uniós jogforrásokba, valamint az ezeket kiegészítő, a célkitűzéseket pontosító egyéb dokumentumokba. A szerzők e körben ismertetik azt a célkitűzést, hogy az EU gazdaságának ún. körkörös gazdasággá – azaz az erőforrásokat a leghatékonyabb módon hasznosító gazdasággá – kell válnia a jelenlegi lineáris gazdaság helyett, amely a rendelkezésre álló erőforrásokat pazarló módon hasznosítja. A szerzők ezt

---

* Egyetemi tanár, Miskolci Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, Civilisztikai Tudományok Intézete, Agrár- és Munkajogi Intézeti Tanszék.

** Egyetemi adjunktus, Miskolci Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, Európai és Nemzetközi Jogi Intézet, Európaijogi és Nemzetközi Magánjogi Intézeti Tanszék.

¹ Csák Csilla: Hulladék vagy melléktermék? – avagy a mezőgazdasági maradványanyagok jogi megítélése. *Őstermelő: Gazdálkodók Lapja Plusz*, 2(2014) 14-16. o.; Csák Csilla, A hulladék fogalmának értelmezése az uniós ítélkezési gyakorlat alapján. *Sectio Juridica et Politica*, Miskolc, Tomus XXIX/2 (2011), 423-434.o.

² Mucsi Gábor: Széntüzelésű erőműi pernye keletkezése, in: *Erőműi pernye komplex hasznosítása* (szerk: Mucsi Gábor), CriticEl Monográfia sorozat 6. 2014, 45.o.; Böhm Judit: Erőműi maradványanyagok jogi megítélése az Európai Unióban. *Műszaki Földtudományi Közlemények*, 83. kötet, 1. szám (2012), 5-12. o.

követően ismertetik azokat a jelentéseket, amelyek ezen célkitűzések megvalósulását vizsgálják, többek között a nyersanyagok újrafelhasználásának arányait.

A tanulmány második fejezetében a szerzők ismertetik a hazai és a többi KKE ország törvényi és rendeleti szabályait, valamint megvizsgálják ezek EU konformitását, azaz, hogy e szabályok mennyire vannak összhangban az uniós szabályokkal, és mennyire állják ki az Európai Unió Bizottságának (Európai Bizottság), mint a „szerződések őrének” vizsgálatait. A szerzők e körben ismertetik azokat a kötelezettségzegési ügyeket, amelyekben az Európai Bizottság kifogást talált valamelyik nemzeti szabály kapcsán. Amennyiben az ügy Bírósági szakaszba jutott, úgy a peres eljárás eredményét is ismertetik összefoglaló jelleggel. Végül, a harmadik fejezetben a szerzők levonják a következtetéseiket.

1. A hatályos uniós jogi keret

1.1. Másodlagos jogforrások. A hulladékgazdálkodás általános szabályozási keretét az Európai Parlament és a Tanács a hulladékokról és egyes irányelvek hatályon kívül helyezéséről szóló 2008/98/EK irányelve biztosítja.³ A dokumentumhoz kapcsolható európai bizottsági dokumentumok közül kiemelés érdemel a Bizottság 2011/753/EU határozata, amely rögzíti a 2008/98/EK irányelv 11. cikkének (2) bekezdésében rögzített célok teljesítésének igazolására szolgáló szabályokat és számítási módszereket.⁴ Kiemelést érdemel továbbá az Európai Bizottság 2000/532/EK határozata⁵ a hulladékok jegyzékéről, amelyet legutoljára az Európai Bizottság 2014/955/EU határozata⁶ módosított.

A specifikus szabályozást számos irányelv biztosítja, úgy, mint: a csomagolásról szóló irányelv,⁷ a hulladéklerakókról szóló irányelv,⁸ az elhasznált járművekről

³ Az Európai Parlament és a Tanács 2008/98/EK irányelve a hulladékokról és egyes irányelvek hatályon kívül helyezéséről (HL L 312, 22.11.2008, 3–30 o.)

⁴ 2011/753/EU: A Bizottság határozata a 2008/98/EK irányelv 11. cikkének (2) bekezdésében rögzített célok teljesítésének igazolására szolgáló szabályok és számítási módszerek megállapításáról (HL L 310, 25.11.2011, 11–16 o.)

⁵ A Bizottság határozata a hulladékjegyzéknek, a hulladékokról szóló 75/442/EGK tanácsi irányelv 1. cikkének a) pontja értelmében történő meghatározásáról szóló 94/3/EK határozat, valamint a veszélyes hulladékok jegyzékének a veszélyes hulladékokról szóló 91/689/EGK tanácsi irányelv 1. cikkének (4) bekezdése értelmében történő meghatározásáról szóló, 94/904/EK tanácsi határozat felváltásáról (HL L 226, 6.9.2000, 3–24 o.)

⁶ A Bizottság 2014/955/EU határozata a hulladékjegyzékéről szóló 2000/532/EK határozatnak a 2008/98/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel összhangban történő módosításáról EGT-vonatkozású szöveg (HL L 370, 30.12.2014, 44–86 o.)

⁷ Az Európai Parlament és a Tanács 94/62/EK irányelve a csomagolásról és a csomagolási hulladékról (HL L 365, 31.12.1994, 10–23. o.) és az azt módosító az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2015/720 irányelve a 94/62/EK irányelvnek a könnyű műanyag hord tasakok felhasználásának csökkentése tekintetében történő módosításáról (HL L 115, 6.5.2015. 11–15. o.). E körben említhető még: A Bizottság (2005. március 22.) határozata az Európai Parlament és a Tanács, csomagolásról és a csomagolási hulladékról szóló 94/62/EK irányelve szerinti adatbázisrendszerre vonatkozó formátumok létrehozásáról.

⁸ A Tanács 1999/31/EK irányelve a hulladéklerakókról (HL L 182, 16.7.1999, 1–19. o.)

szóló irányelv,⁹ az elemekről és akkumulátorokról szóló irányelv,¹⁰ valamint az elektromos és elektronikus berendezések hulladékairól (angol: WEEE) szóló irányelv.¹¹

További kapcsolódó, és említést érdemlő irányelvek: a környezetszennyezés integrált megelőzéséről és csökkentéséről szóló irányelv;¹²a köz- és magánprojektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról szóló irányelv;¹³ és a bizonyos tervek és programok környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról szóló irányelv.¹⁴ Említést érdemelnek még az egyéb kapcsolódó jogforrások úgy, mint: az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság (EGSZB) „Az Európai Unióból származó ipari és bányászati hulladékok gazdasági és környezetvédelmi célú feldolgozása és hasznosítása” című dokumentuma¹⁵ és az Európai Bizottság 2000/532/EK határozata¹⁶ a hulladékjegyzékről.

1.2. Célkitűzések. A célkitűzéseket és a főbb kihívásokat többek között, az Európai Parlament számára az Európai Parlament Kutatószolgálat (European Parliamentary Research Centre) által 2017-ben készített jelentés rögzíti. Az Európai Unió célkitűzése, hogy a gazdasága körkörös gazdasággá váljon, azaz minimalizálja a keletkező hulladék mennyiségét, azt a mennyiséget pedig, amelynek a keletkezése elkerülhetetlen, minél nagyobb arányban hasznosítsa újra. A hulladék keletkezése többé nem tekinthető szükséges rossznak, helyette arra kell törekedni, hogy: (i) minél kevesebb hulladék keletkezzen a termelés során, tekintve, hogy a megelőzés a leghatékonyabb hulladékgazdálkodási eszköz; illetve: (ii) a gyártási folyamatok és általában véve a nyersanyag felhasználás során olyan holisztikus szemléletmódot kell meghonosítani, amely figyelembe veszi a jó minőségű másodlagos nyersanyagokra mutató igényt. Azaz már a gyártási, előállítási folyamatok során figyelemmel vannak arra, hogy egyrészt minél kevesebb hulladék

⁹ Az Európai Parlament és a Tanács 2000/53/EK irányelve az elhasznált járművekről (HL L 269, 21.10.2000, 34–43. o.)

¹⁰ Az Európai Parlament és a Tanács 2006/66/EK irányelve az elemekről és akkumulátorokról, valamint a hulladékelemekről és –akkumulátorokról, továbbá a 91/157/EGK irányelv hatályon kívül helyezéséről (HL L 266, 26.9.2006, 1–14. o.)

¹¹ Az Európai Parlament és a Tanács 2012/19/EU irányelve az elektromos és elektronikus berendezések hulladékairól (HL L 197, 24.7.2012, 38–71. o.)

¹² Az Európai Parlament és a Tanács 2008/1/EK irányelve a környezetszennyezés integrált megelőzéséről és csökkentéséről (Hatályon kívül: 2014. január 7-től), felváltotta a fentebb említett 2010/75/EU irányelv.

¹³ Az Európai Parlament és a Tanács 2011/92/EU irányelve az egyes köz- és magánprojektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról (HL L 26, 28.1.2012, 1–21. o.)

¹⁴ Az Európai Parlament és a Tanács 2001/42/EK irányelve bizonyos tervek és programok környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról (HL L 197, 21.7.2001, 30–37. o.)

¹⁵ Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Az Európai Unióból származó ipari és bányászati hulladékok gazdasági és környezetvédelmi célú feldolgozása és hasznosítása (saját kezdeményezésű vélemény)(HL C 24, 28.1.2012, 11–17. o.)

¹⁶ A Bizottság határozata (2000. május 3.) a hulladékjegyzéknek a hulladékokról szóló 75/442/EGK tanácsi irányelv 1. cikkének a) pontja értelmében történő meghatározásáról szóló 94/3/EK határozat, valamint a veszélyes hulladékok jegyzékének a veszélyes hulladékokról szóló 91/689/EGK tanácsi irányelv 1. cikkének (4) bekezdése értelmében történő meghatározásáról szóló 94/904/EK tanácsi határozat felváltásáról (az értesítés a C(2000) 1147. számú dokumentummal történt)EGT vonatkozású szöveg. (HL L 226, 6.9.2000, 3–24. o.)

keletkezzen, másrészt a keletkező hulladék minél nagyobb arányban legyen újrafelhasználható. Az EU és a tagállamok számára számtalan eszköz áll rendelkezésre e két cél megvalósításának ösztönzése érdekében úgy, mint a (i) jogalkotás: célok kitűzése és jelentési kötelezettség előírása, gyártói felelősség, gazdasági eszközök, környezettudatos tervezés elősegítése; (ii) gazdasági ösztönzők: kohéziós alapból elérhető támogatások például a hulladék gyűjtés terén, kutatás-fejlesztés támogatása. Továbbá (iii) piaci alapú eszközök: adók és illetékek – példának okáért a műanyag zacskók és csomagoló anyagok esetén –, PAYT (Pay as You Throw Schemes); (iv) tájékoztatási követelmény előírása és végül, de nem utolsó sorban (v) önkéntes eszközök. Utóbbi körbe tartoznak a figyelemfelkeltő kampányok, önkéntes vállalások az ipari szereplők részéről, címkézés – például környezettudatos termék címke –, jó gyakorlat információk, üzleti kezdeményezések.¹⁷

Érdekes azonban megvizsgálni, hogy a gyakorlatban miként érvényesülnek e célkitűzések: a Waste and Resources Action Programme (WRAP) 2015-ös becslése szerint, az EU 28 tagállamában 2012-ben öt milliárd tonna nyersanyag került felhasználásra, amelynek mindössze 20%-a származott másodlagos nyersanyagokból. Másképpen fogalmazva az EU 28 tagállamának gazdasága továbbra is lineáris, amelyet a véges természeti erőforrások pazarló felhasználása jellemez: a felhasznált nyersanyagok java része a folyamat végén elvész. A helyzetet súlyosbítja, hogy 1,2 milliárd tonna továbbra is szemétkerakókban került végleges tárolásra, amely komoly környezeti terhelést okoz.¹⁸A keletkező hulladék összetételét illetően megállapítható, hogy az EU 28 tagállamában keletkezett hulladék 60%-a származik a bányá és az építőiparból, a háztartási hulladék mindösszesen 10%-ot tesz ki.¹⁹Jóllehet, ez az a hulladékfajta, amelynek mennyisége továbbra is évről évre növekszik. E trend megfordítása egyelőre kevés tagállamban látszik lehetségesnek. Jellemző adat, hogy tagállamok továbbra is átlag 50 %-os arányban helyezik el szemétkerakóban a háztartási hulladékot annak ellenére, hogy a hivatalos célkitűzések szerint 2030-ra, ez az arány nem érhetné el a 10%-ot.²⁰

Amint említésre került, az építési és bontási hulladék teszi ki a keletkező hulladék tekintélyes részét. E mennyiségnek mindössze 50%-a kerül csak újrahasznosításra uniós szinten, amelynek az egyik oka az újrahasznosított építési törmelékkel – konkrétan annak minőségével – szembeni bizalmatlanság. A jelentés rögzíti, hogy problémát meghaladva, a bányá és az építőiparban jelentős potenciál mutatkozik arra, hogy az onnan származó hulladék jó minőségű másodlagos nyersanyagként újrafelhasználásra kerüljön. Mint a második leghatékonyabb megelőzési mód. Ennek elérése érdekében az EU és a tagállamok

¹⁷ EPRS PE 581.913, 22, 31-50, 57, 100-107. o.

¹⁸ WRAP - Economic Growth Potential of More Circular Economies. Report written by: Peter Mitchell and Keith James. WRAP, September 2015. 11. o. – Online available at: http://www.wrap.org.uk/sites/files/wrap/Economic%20growth%20potential%20of_more%20circular%20economies.pdf (30/01/2019)

¹⁹ Uo. 32-35. o.; EPRS PE 581.913, 37. o.

²⁰ EPRS PE 581.913, 34-37. o.

többféle jogi és gazdasági²¹ eszköz közül választhatnak. Jóllehet, a 2008/98-as irányelv kötelezően előírja a 70%-os arányt 2020-ra, a jelen sorok írásakor²²már világosan látszik, hogy e célt a legtöbb KKE ország nem lesz képes teljesíteni. A kérdéssel – amely jelen írás második fejezetében kerül ismertetésre – az Európai Bizottság többek között „Az anyagkörforgás megvalósítása – a körforgásos gazdaságra vonatkozó uniós cselekvési terv”c. dokumentumában²³ foglalkozik.

A jelen tanulmány egy olyan kutatási projektbe kapcsolódik, amelynek szempontjából kiemelkedően fontos a pernye, és amelyből igen jelentős mennyiség keletkezik az Európai Unió tagállamaiban. A European Coal Combustion Products Association (ECOBA) jelentése²⁴az EU-27-ben²⁵ évente keletkező ilyen anyagok mennyiségét több mint 100 millió tonnára, ebből az EU-15-ben termelődő mennyiséget 61 millió tonnára becsülte, amelyből 68,3 %-ot tesz ki a pernye. A pernye, amely az uniós jog szabályai alapján hulladékként²⁶ kerül kategorizálásra, potenciális másodlagos nyersanyag, amelynek hasznosítási lehetőségével többek között az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság (EGSZB) is foglalkozott a 2012/C 24/03 számú véleményében.²⁷A pernye mellett, hogy geopolimerek előállítására alkalmas, használható beton adalékanyagként, fémhábként az autóiparban, és tisztítószerként a szennyvízkezelésben. A testület megállapította, hogy célszerű lenne uniós szinten felmérést készíteni az erőművekben, gyárakban és a szemétegetőkben keletkező pernye és kohósalak – és egyéb más maradvány anyagok – mennyiségéről és minőségéről. A felmérésre önkéntes alapon, az érintett előállítók megkérdezése révén kerülhetne sor. A felhasználást illetően az EGSZB megállapítja, hogy Európában nagy mennyiségű pernye kerül hulladéklerakóba vagy alacsony értékű alkalmazásokban kerül felhasználásra. Ennek két fő oka, hogy (i) az EU-ban a hamu minősége nem mindig megfelelő a magasabb értékű alkalmazásokhoz, valamint, hogy (ii) a szén égetése során visszamaradó anyagok különféle alkalmazásokban való hasznosításáról kevés információ áll a potenciális felhasználók rendelkezésére, és mindezidáig a népszerűsítő kampányok is elégtelenek voltak.

A pernye kapcsán nem lehet megkerülni a fosszilis és megújuló energiaforrások közötti vetélkedés kérdését: egyes források szerint, e vetélkedésben a 2017-es év volt az inflexió pont. Az említett időponttól, gazdasági szempontból – bekerülési

---

²¹ A teljesség igénye nélkül: kötelezően előírt újrahaznosítási arány, előzetes hulladék menedzselési terv készítésének előírása. – E kettő nem minden országban törvényi követelmény. – Továbbá a bontással és az építéssel foglalkozó vállalatok együttműködésének a fokozása annak érdekében, hogy megosszák a költségeket, a jó gyakorlatok promótálása stb.

²² 2019 januárjában

²³ Európai Bizottság, Az anyagkörforgás megvalósítása – a körforgásos gazdaságra vonatkozó uniós cselekvési terv, COM(2015) 614 final, *Brüsszel, 2015.12.2.*

²⁴ ECOBA, Lásd továbbá: ECOBA, Coal Combustion Products in Europe – Valuable Raw Materials for European Coal Combustion the Construction Industry. SPECIAL PRINT CPI 04/06

²⁵ 2012-ben az Unió 27 tagú volt, Horvátország csak 2013-ban csatlakozott.

²⁶ Eurelectric/ECOBA, Joint EURELECTRIC/ECOBA Briefing: The Classification of Coal Combustion Products under the Revised Waste Framework Directive (2008/98/EC), June 2006/Revised June 2011

²⁷ Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Az Európai Unióból származó ipari és bányászati hulladékok gazdasági és környezetvédelmi célú feldolgozása és hasznosítása (saját kezdeményezésű vélemény) (HL C 24., 2012.1.28., 11–17.o.)

összeg, megtérülési idő – már jobban megéri a megújuló energiaforrásokba beruházni. Az Európai Unió területén jelenleg 619 széntüzelésű erőmű működik, amelyeknek a fele – a klímaváltozással foglalkozó elemzőcsoport, a Carbon Tracker friss jelentése²⁸ szerint – már jelen sorok írásakor is veszteségesen működik. A Financial Times számításai szerint²⁹ 2030-ra a mostani 54 százalékról 97 százalékra nő a veszteséges erőművek száma. A szektor jelzett időpontig történő életben tartására 22 milliárd eurónyi – azaz 6800 milliárd forintnyi – összeget kellene fordítani uniós szinten. Tovább növeli a költségeket, hogy a klímacélok érdekében a bezárásokat viszonylag gyors ütemben kellene megvalósítani, a megmaradó erőművekben pedig csökkenteni kell az azokban zajló energiatermelést,³⁰ a kieső üzemi bevételt ugyanakkor kompenzálni szükséges, amelyet minden valószínűség szerint, a végfelhasználók fognak megfizetni. Ugyanakkor, a jelenlegi tervek szerint mindössze az erőművek egyharmadát tervezik bezárni 2030-ig, a rendelkezésre álló pernye mennyisége tehát nem fog csökkenni.

2. A KKE országok hulladékgazdálkodási szabályozása és a közösségi jognak való megfelelése

2.1. A magyar szabályozás és konformitása a közösségi joggal

2.1.1. A hatályos magyar szabályozás: a hulladékról szóló törvény és végrehajtási rendeletei. A hulladékról szóló irányelvet a hulladékról szóló 2012. évi CLXXXV. törvény ültette át a magyar jogrendszerbe, míg annak gyakorlati végrehajtásáról annak végrehajtási rendeletei,³¹ valamint az Országos

²⁸ CarbonTracker (2017): Lignite of the Living Dead. – Online elérhető:

<https://www.carbontracker.org/reports/lignite-living-dead/> (03/02/2019)

²⁹ Financial Times (2017): European coal staring into abyss, says climate study. – Online elérhető: <https://www.ft.com/content/f32c3caa-daf3-11e7-a039-c64b1c09b482> (03/02/2019)

³⁰ Wynn, Gerard - Coghe, Paolo: Europe's Coal-Fired Power Plants: Rough Times Ahead Analysis of the Impact of a New Round of Pollution Controls, 2017

³¹ 292/2013. (VII.26.) Korm. rendeletet a nem rendszeres hulladékszállítás szabályairól és az ennek során eljáró állami szervek kijelöléséről; 310/2013. (VIII.16) Korm. rendeletet a hulladékgazdálkodási tervekre és megelőzési programokra vonatkozó részletes szabályokról; 317/2013. (VIII.28.) Korm. rendeletet közszolgáltató kiválasztásáról és a hulladékgazdálkodási közszolgáltatási szerződésről; 318/2013. (VIII.28.) Korm. rendeletet a hulladéklerakási járulék megfizetéséről és felhasználásának céljáról; 385/2014. (XII. 31.) Korm. rendelet a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás végzésének feltételeiről; 439/2012. (XII. 29.) Korm. rendelet a hulladékgazdálkodási tevékenységek nyilvántartásba vételéről, valamint hatósági engedélyezéséről; 309/2014 (XII.11.) Korm. rendelet a hulladékkal kapcsolatos nyilvántartási és adatszolgáltatási kötelezettségekről (felváltotta a 440/2012. Korm. rendeletet); 442/2012 (XII.29.) Korm. Rendelet a csomagolásról és a csomagolási hulladékkal kapcsolatos hulladékgazdálkodási tevékenységekről; 197/2014 (VIII.1.) Korm. rendelet az elektromos és elektronikus berendezésekkel kapcsolatos hulladékgazdálkodási tevékenységekről (443/2012 Korm. rendelet helyett); 369/2014 (XII.30.) Korm. rendelet a hulladékká vált gépjárművekről (444/2012 Korm. rendelet helyett); 445/2012 (XII.29.) Korm. Rendelet az elem- és akkumulátorhulladékkal kapcsolatos hulladékgazdálkodási tevékenységekről; 246/2014. (IX. 29.) Korm. rendelet az egyes hulladékgazdálkodási létesítmények kialakításának és üzemeltetésének szabályairól.

Hulladékgazdálkodási Terv³²(HGT) gondoskodik.

A jelenleg hatályos hulladékgazdálkodási terv a 2014 és 2020 közötti időszakra tartalmazza az előírásokat és célkitűzéseket, báziséve a 2011-es év. HGT főbb megállapításai az alábbiakban foglalhatók össze: a háztartási hulladék – amelynek mennyiségére vonatkozóan 2004 óta állnak rendelkezésre adatok – aránya csökkenő tendenciát mutat az összes hulladék arányához képest. Ugyanakkor, a keletkező hulladék kezelését illetően hazánk erős lemaradást mutat az uniós átlaghoz képest: a települési hulladék 64%-a kerül lerakókba – összehasonlításként ez az arány Ausztriában 3,7%, Hollandiában 1%. –, és mindössze 34 %-a kerül újrahasznosításra vagy termikus hasznosításra.³³ A cél az uniós szabályozással – jelesül a 2008/98/EK hulladékról szóló irányelvvel és a 2011/753/EU Bizottsági határozattal – összhangban az, hogy az újrahasznosítási arány elérje a 70%-ot. E körben a hulladékgazdálkodási terv arra hívja fel a figyelmet, hogy mivel a bányászati szektorban alkalmazott feltöltés³⁴ is újrahasznosításnak számít, szigorítani kell annak feltételeit, e rendelkezés ugyanis visszaélésekre adhat lehetőséget. A cél, hogy a hulladéklerakása vagy feltöltő anyagként való használata helyett, a tényleges újrahasznosítás irányába tereljék a felhasználást. A HGT megállapítja, hogy a jelenlegi szabályozás egyik hiányossága, hogy a víz- és mélyépítésnél nem ír elő minimálisan beépítendő anyag mennyiséget. További megállapítása a dokumentumnak, hogy „a bányai termékek árával sokszor nem versenyképesek az építési-bontási hulladékokból származó termékek. Ennek érdekében célszerű felülvizsgálni az önkormányzati és országos beruházásokhoz kapcsolódó közbeszerzések rendszerét (zöld közbeszerzés), illetve a bányászati tevékenységet terhelő járulékokat.³⁵

A hatályos HGT foglalkozik a jelen kutatási projekt szempontjából fontos pernyével. Amint a dokumentumban rögzítésre került: a pernye számos területen felhasználható – többek között az építőiparban beton adalékként vagy talaj feltöltésre mélyépítés esetén –, azonban jelenleg a felhasználás mértéke rendkívül alacsony, melynek oka többek között az építőipar recessziójából,³⁶ valamint az alacsony nyersanyagárakból következő gazdasági érdektelenségből fakad. Amint az fentebb említésre került, az építési hulladék ára nem versenyképes a bányászatból származó nyersanyagokéval. Megfelelő gazdasági ösztönzőkkel lehetséges volna arra sarkallni a gazdasági szereplőket, hogy a másodlagos nyersanyagot preferálják a bányászati termékekkel szemben.³⁷

³² Országos Hulladékgazdálkodási Terv 2014-2020 (A 2014–2020 közötti időszakra szóló Országos Hulladékgazdálkodási Tervről szóló 2055/2013. (XII. 31.) kormány határozat)

³³ HGT, 1-3, 45, 59. o.

³⁴ Csicsek Ákos – Debreczeni Ákos: Tömedékelés, in: *Erőműi pernye komplex hasznosítása*(szerk: Mucsi Gábor), CriticEl Monográfia sorozat 6. 2014, 219.o.

³⁵ HGT, 99, 102. o.

³⁶ Jóllehet, a 2019-es statisztikák ez utóbbi megállapítást már nem feltétlenül támasztják alá. – Lásd: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/9793742/4-17052019-BP-EN.pdf/13985990-ceed-4cc9-b695-d7fc40089c42> (2019.05.21)

³⁷ HGT, 40-42, 62-70. o.

2.1.2. Az Európai Bizottság vizsgálatai a magyar szabályozást illetően. Az Európai Bizottság 2012. június 21-i közleményében sürgette Magyarországot, hogy tegyen eleget az uniós jogból eredő kötelezettségeinek, nevezetesen, hogy igazítsa az előzetes környezeti hatástanulmányra vonatkozó szabályait a 2001/42/EK irányelvhez.³⁸ Tekintve, hogy eljárás nem indult, a magyar kormány és az Európai Bizottság meg tudott egyezni a kérdésben.³⁹ Az Európai Bizottság a 2012. április 22-i közleményében bejelentette, hogy amennyiben hazánk, valamint Bulgária, Lengyelország és Szlovákia határidőre nem implementálják megfelelően a 2008/98-as irányelvet, úgy kötelezettségszegési eljárást kezdeményez az említett országokkal szemben.⁴⁰ Hazánk, a 2012. évi CLXXXV. törvényelfogadásával eleget tett az uniós jogból eredő kötelezettségeinek, így a kötelezettségszegési eljárás megindítása elmaradt.

2.2. A kelet-közép-európai országok szabályozása és konformitása az uniós joggal

2.2.1. A szlovák szabályozás és konformitása az uniós joggal. Az uniós joggal való harmonizációt a hulladékról szóló 2001. évi CCXXIII. törvény hajtotta végre. A törvényt az elfogadása óta számtalanszor módosították annak érdekében, hogy konform maradjon az időközben változó uniós szabályokkal. A törvény több gazdasági jellegű ösztönző bevezetéséről is rendelkezett, többek között a szemétkerakókban történő hulladéklerakás után fizetendő díjról. A törvény végrehajtásáról az SzK KVM Tt. 284/2001 sz. rendelet gondoskodik, amely rendelkezik többek között a hulladék-katalógus létrehozásáról. A szlovák törvényi szabályozás egyik fő hiányossága volt, hogy az uniós csatlakozást követően hat évig az ország hulladékgazdálkodási terve nem került kihirdetésre. A 2011 és 2015 között hatályos hulladékgazdálkodási tervet végül 2010-ben fogadták el.⁴¹ Hiányosságok ugyanakkor továbbra is maradtak: az Európai Bizottság 2012-ben, hazánkkal együtt Szlovákiát is felszólította az uniós jogból eredő kötelezettségei végrehajtására, jelesül, hogy maradéktalanul implementálja a hulladék irányelvet.⁴² Az Európai Bizottság 2012. május 31-én szólította fel Szlovákiát – Romániával együtt –, hogy tegyen eleget az uniós jogból eredő kötelezettségeinek, és implementálja az elhasználdott gépjárművekre vonatkozó szabályozást, azaz a 2000/53/EK irányelvet. A Bizottság tekintettel arra, hogy

³⁸ Európai Bizottság: Sajtóközlemény, Brüsszel, 2012. június 21. (IP/12/656)

³⁹ Tekintve, hogy az Európai Bizottságnak széles mérlegelési jogköre van azt illetően, hogy megindítja-e az eljárást vagy sem gyakran előfordul, hogy az érintett ország együttműködési hajlandóságát észlelve a Bizottság végül eláll a kereset indítástól (lásd: C-191/95 sz. Bizottság k. Németország ügy). Jelen tanulmányban a szerzők az EuB adatbázisában ellenőrizték, hogy a sajtóközleményben bejelentett kötelezettségszegési eljárás valóban bírósági szakaszba lépett-e. Ahol nem szerepel erre utaló információ, ott a Bizottság megállapodott az érintett tagállammal. E megállapodások azonban nem nyilvánosak, így azok pontos tartalma sem megismerhető.

⁴⁰ Európai Bizottság: Sajtóközlemény, Brüsszel, 2012. április 16. (IP/12/422)

⁴¹ Program odpadového hospodárstva Slovenskej republiky na roky Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky Program odpadového hospodárstva Slovenskej republiky na roky 2011–2015

⁴² Európai Bizottság: Sajtóközlemény, Brüsszel, 2012. április 16. (IP/12/422)

ugyanerre már 2011-ben felhívta az ország figyelmét⁴³ kötelezettségzegési eljárás megindítását helyezte kilátásba.⁴⁴Az Európai Bizottság 2012. március 22-i közleményében felszólította Szlovákiát, hogy a nemzeti szabályozását harmonizálja az előzetes környezeti hatástanulmányról⁴⁵ szóló 2001/42/EK irányelvvel és a csomagolásról szóló 94/62/EK és 2015/720/EU irányelvekkel.⁴⁶ Az Európai Bizottság 2011. február 16-án jelentette be, hogy amennyiben Szlovákia továbbra sem teszi meg a szükséges lépéseket, hogy a nemzeti szabályait harmonizálja az 1999/31/EK irányelvvel, bíróság elé viszi az ügyet.⁴⁷ Az ügyben először 2013 áprilisában született ítélet,⁴⁸ az abban foglaltaknak azonban a Szlovák Köztársaság nem tett eleget, így a Bizottság újabb eljárást kezdeményezett, immár az átalányösszeg és a kényszerítőbírság kiszabását is kedvezményezve. A Bíróság helyt adott a Bizottság keresetének, elmarasztalta az alperes államot, és mindkét, a Bizottság által indítványozott bírságot kiszabta.⁴⁹

2.2.2. A román szabályozás és konformitása az uniós joggal. Romániában a hulladékról szóló 2011. évi CCXI. törvény ültette át a hulladékirányelvet. A törvény végrehajtásától a 2016. évi 68 sz. kormányrendelet rendelkezik, amely egyben módosította is a törvényt. Egy, az Innovation Norway által megrendelt tanulmány⁵⁰ szerint, hulladékgazdálkodási szempontból az ország az egyik legrosszabbul teljesítő tagállam: a 2015-ös Eurostat adatok alapján, 2015-ben – az országos szinten – keletkezett 4.895 millió tonna hulladék 72%-a került személtlerakókba. Ez az érték messze meghaladja az uniós átlagot, ráadásul becslések szerint a hulladék mindössze 87%-a kerül be a hivatalos statisztikákba, a 13%-a illegálisan kerül lerakásra. A háztartási hulladék mindössze 6%-át hasznosították újra,⁵¹ ennek az arálynak a hivatalos kormányzati célkitűzés szerint 2025-re el kell érnie az 50%-ot, 2030-ig pedig a 65%-ot. A célkitűzés megvalósíthatósága erősen kérdéses. Hasonlóan rossz a helyzet az elektronikus és hőenergia előállítás – ideértve a légkondicionálást – során keletkezett hulladékok újrafelhasználása terén: mindösszesen 0,3 millió tonna került újrafelhasználásra, és 6,5 millió tonna került egyéb módon rendezésre. A hulladékkezelésről szóló törvény és az azt kiegészítő és módosító kormányrendelet értelmében, az építési és bontási hulladékok legkevesebb 30%-át kell újrahasznosítani 2017-re, ezt követően pedig drasztikus növekedéssel, ezt az arányt 70%-ra kell növelni 2020-ra. E célkitűzés azonban a jelenlegi adatok tükrében meglehetősen ambiciózus.⁵²

⁴³ Európai Bizottság: Sajtóközlemény, Brüsszel, 2011. január 11 (IP/11/93)

⁴⁴ Európai Bizottság: Sajtóközlemény, Brüsszel, 2012. május 31 (IP/12/540)

⁴⁵ A környezeti hatástanulmányra vonatkozó nemzeti szabályozás EU jognak nem teljesen megfelelő jellegét már 2011-ben jelezte a Bizottság (IP/11/176)

⁴⁶ Európai Bizottság: Sajtóközlemény, Brüsszel, 2012. március 22

⁴⁷ Európai Bizottság: Sajtóközlemény, Brüsszel, 2011. február 16 (IP/11/177)

⁴⁸ A Bíróság C-331/11 sz. Bizottság k. Szlovákia ügyben 2013. április 25-én hozott ítélete, para. 40

⁴⁹ A Bíróság C-626/16. sz. Bizottság k. Szlovákia ügyben 2018. július 4-én hozott ítélete, para 107

⁵⁰ InnovationNorway, Akersgt, Study on the assessment of Romanian waste market, No. 3/20.02.2017, 6-11, 21-35. o.

⁵¹ Árnálja ugyanakkor a képet, hogy „perfő” értéket tekintve az ország lakosai fele annyi szemetet állítanak elő, mint a többi uniós ország polgárai.

⁵² InnovationNorway, No. 3/20.02.2017, 6-11, 21-35. o.

Az Európai Bizottság több kérdéskör kapcsán is vizsgálta Románia állítólagos kötelezettségzegéseit: 2017. április 27-én bejelentette, hogy az országgal szemben 2015 óta folyamatban lévő kötelezettségzegési eljárást bírósági szakaszba lépteti, amiért az elmulasztotta elfogadni a hulladékgazdálkodási tervét, és nem indította el a 2008/98/EK irányelv által megkövetelt hulladékgazdálkodási programokat.⁵³További, a Bizottság által kifogásolt jogsértések voltak, hogy az ország nem ültette át a kén irányelvet⁵⁴ (2012/33/EU), az elhasználdott járművekről szóló irányelvet (2000/53/EK),⁵⁵ valamint a csomagolásról és a csomagolási hulladékról szóló 94/62/EK irányelvet és az azt módosító 2015/720/EU irányelvet.⁵⁶Jóllehet ezen ügyekben a Bizottság nem nyújtott be keresetlevelet az EuB előtt, több más ügyben – például a zagyatározókból felszálló por⁵⁷ és az üvegházhatású gázok⁵⁸ – kibocsátása ügyében sikerrel bizonyította a kötelezettségzegés tényét, illetve védte meg az álláspontját.

2.2.3. A szlovén szabályozás és konformitása az uniós joggal. A szlovén törvényhozás a jelenleg hatályos környezetvédelmi törvényt 2004-ben fogadta el. A törvényi szabályozást két rendelet, jelesül a hulladékról szóló 2011. évi és a hulladéklerakókról szóló 2014. évi rendelet egészíti ki.

A Szlovén Statisztikai hivatal szerint a háztartási hulladék újrahasznosítási aránya Szlovéniában is meglehetősen alacsony,⁵⁹a hulladéklerakóban elhelyezett hulladék aránya ellenben magas: 29% kontra 71%, a 2013-as adatok alapján. Az építési és bontási hulladék újrahasznosítása terén Szlovénia is 70%-os újrahasznosítási arányt tűzött ki célul. Ennek érdekében több piaci ösztönzőt is implementált a szabályozásába, ideértve azt, amelynek értelmében, a közbeszerzéseken plusz pontot kell érnie, amennyiben a projekt során 30% feletti arányban használnak fel újra felhasznosított anyagot.

Hiányosságok ugyanakkor Szlovénia esetében is akadnak, sőt: az Európai Bizottság által indított vizsgálódások száma a többi, az összehasonlításban szereplő országhoz képest meglehetősen magas. Az Európai Bizottság 2015. április 29-én jelentette be,⁶⁰ hogy kötelezettségzegési eljárást indít Szlovénia és Lengyelország ellen, amiért nem implementálták az elektromos és elektronikus berendezések hulladékairól szóló 2012/19/EU irányelvet, egyben indítványozta, hogy az EuB szabjon ki kényszerítő bírságot a két országra. Érdemes megjegyezni, hogy az irányelv meglehetősen ambiciózus célokat tűzött ki 2016-os és 2019-es

⁵³ Európai Bizottság, Sajtóközlemény, Brüsszel, 2017, április 27 (IP/17/1047)

⁵⁴ Európai Bizottság, Sajtóközlemény, Brüsszel, 2015. november 19 (IP/15/6008)

⁵⁵ Európai Bizottság, Sajtóközlemény, Brüsszel, 2015. május 28 (IP/15/5055)

⁵⁶ Európai Bizottság, Sajtóközlemény, Brüsszel, 2015. április 29 (IP/15/4874)

⁵⁷ A Bíróság C-104/15 sz. Bizottság k. Románia ügyben 2016. július 21-én hozott ítélete, para. 117

⁵⁸ A Törvényszék T- 317/12. sz. Holcim (Romania) SA k. Európai Bizottság ügyben 2014. szeptember 18-án hozott ítélete; A Bíróság C-556/14 P sz. Holcim (Romania) SA k. Európai Bizottság ügyben 2016. április 7-én hozott ítélete, para.111

⁵⁹ Statistical Office of the Republic of Slovenia, Infrastructure for waste management, Slovenia, 2016
Seventeen operating landfill sites in Slovenia in 2016, 7 February 2018. – Online elérhető:
<https://www.stat.si/StatWeb/en/news/Index/7501> (2019/02/01); The
Slovenian Foundation for Sustainable Development, Waste Management in Slovenia. A Summary, 2002

⁶⁰ Európai Bizottság, Sajtóközlemény, Brüsszel, 2015. április 29 (IP/15/4875)

céldátumokkal: 45 %-os, illetve 65%-os hulladék begyűjtési mutatókkal. A keresetlevél végül csak Lengyelországgal szemben került benyújtásra,⁶¹ és az ország kormánya által mutatott együttműködési hajlandóság miatt, a Bizottság végül visszavonta a keresetet.⁶²

A szlovén állam ellen kezdeményezett eljárások jelentős része a szemétkerakók nem EU-konform működésének eredményeként került megindításra: mire az EuB 2015. július 16-án meghozta ítéletét⁶³ az egyik szemétkerakó ügyében, az Európai Bizottság már épp egy másik eljárást készített elő. Ennek kapcsán 2015. március 26-án jelentette be,⁶⁴ hogy kötelezettségszegési eljárást indít az ország ellen, amiért az nem számolt fel egy az EU-s előírásokkal ellentétesen működő szemétkerakót, ahol nagy mennyiségű gumiabroncsot tároltak. A tárolóban 2007-ben és 2008-ban is tűz ütött ki, amely az egyéb veszélyek mellett, az ország egyik legnagyobb ivóvíz készletét is veszélyeztette. A Bizottság szerint Szlovénia megsértette mind az általános törvényi kereteket biztosító 2008/98/EK irányelvet, mind a szemétkerakókra vonatkozó szabályozást (1999/31/EK irányelv hulladéklerakókról). A Bizottság 2016. március 16-án nyújtotta be a keresetet. Az EuB, a Bizottság keresetének helyt adva, 2017. április 6-i ítéletében⁶⁵ marasztalta el Szlovéniát. Az Európai Bizottság 2014. január 23-án bejelentette, hogy kötelezettségszegési eljárást kezdeményez Szlovénia ellen, amiért azt megszegte az uniós jogból eredő kötelezettségeit, mert nem számolt fel, sőt működni hagyott két olyan hulladéklerakót, amelyek nem felelnek meg az uniós előírásoknak. A keresetlevél⁶⁶ 2017-ben került benyújtásra, C-506/17. szám alatt regisztrálta az EuB, amely 2018. november 28-án hozta meg a Szlovén Köztársaságot, az uniós jogból eredő kötelezettségeinek nem teljesítése miatt elmarasztaló ítéletét.⁶⁷

2.2.4. Csehország szabályozása és konformitása az uniós joggal. A keretszabályokat a 2001. évi CLXXXV. törvény biztosítja, amelyet a csomagoló anyagokról szóló 2001. évi CDXLVII. tv, a hulladékgazdálkodás részletszabályairól szóló 2001. évi 338. rendelet, valamint a hulladéklerakókról szóló 2005. évi 294. rendelet biztosítja. A cseh szabályozás haladó szellemiségét jelzi, hogy a 2014. évi CCCLII. törvény értelmében, 2024-től a hulladéklerakókban nem helyezhető el olyan hulladék, amely bármilyen módon hasznosítható.

A törvényi szabályozás a háztartási szemét kapcsán helyi adókat, illetve különböző pénzbeli hozzájárulásokat ír elő a hulladékkezelés finanszírozása érdekében, illetve az újrahasznosítás arányának növelés érdekében. Az ország újrahasznosítási mutatóit illetően az alábbi megállapítások tehetők: az országban évi 5,2 millió tonna háztartási szemét keletkezett (494 kg/fő), ennek 30%-át

⁶¹ A Bíróság elég a C-545/15 sz. Bizottság k. Lengyel Köztársaság ügyben betervezett keresetlevél, 2015. október 16.

⁶² A Bíróság C-545/15 sz. Bizottság k. Lengyel Köztársaság ügyben 2016. március 16-án hozott megszüntető végzése

⁶³ A Bíróság C-140/14. sz. Bizottság k. Szlovénia ügyben 2015. július 16-án hozott ítélete, para. 121

⁶⁴ Európai Bizottság, Sajtóközlemény, Brüsszel, 2015. március 26 (IP/15/4671)

⁶⁵ A Bíróság C-153/16 sz. Bizottság k. Szlovénia ügyben 2017. április 6-án hozott ítélete, para. 87

⁶⁶ A Bíróság elé a C-506/17 sz. Bizottság k. Szlovénia ügyben benyújtott keresetlevél, 2017. augusztus 18

⁶⁷ A Bíróság C-506/17 sz. Bizottság k. Szlovénia ügyben 2018. november 28-án hozott ítélete, para. 68

hasznosították újra, 12%-át használták el fűtésre és 54%-át helyezték el szeméttlerakókban. Az ország, 2007 és 2013 között 520 milliárd € összeget költött hulladékkezelésre uniós pénzekből.⁶⁸

Az építési és bontási hulladék újrahasznosítása terén⁶⁹ az ország erős lemaradást mutat: a hivatalos statisztikák szerint is mindössze a hulladék 10%-át használják fel ténylegesen építési célokra. A jelenleg hatályos hulladékgazdálkodási terv 2015 és 2024 között határozza meg a főbb célkitűzéseket. Habár a környezetvédelmi minisztérium szerint, már 2014 óta folyamatban van a jelenleg hatályos 2001. évi 185 törvény felváltása egy új, korszerűbb kerettörvény és több specifikus törvény – elektronikus hulladékok, elemek, abroncsok – előkészítése, ezek jelenleg még nem elérhetőek.

A Cseh Köztársaság ugyanakkor meglehetősen jól áll a környezetvédelmi és hulladékgazdálkodási vonatkozású kötelezettségsszegési eljárások számát illetően. A C-378/09 sz. ügyben⁷⁰ a Bizottság azt kifogásolta, hogy a 85/337/EGK irányelv rendelkezéseivel ellentétben, nem biztosít kellően széles fellebbezési jogkört a környezetet érintő hatósági döntésekkel szemben. A Bizottság külön kifogásolta a nem-kormányzati szervezetek (NGO) fellebbezési jogának szűkre szabott voltát. Az EuB a Bizottság keresetének helyt adva marasztalta el a Cseh Köztársaságot.

2.2.5. Lengyelország szabályozása és konformitása az uniós joggal. A törvényi szabályozási keretet a környezetvédelemről szóló 2001. évi XXVII. törvény biztosítja, amely a hulladék irányelvvel összhangban, többek között a földrajzi közelség elvét is rögzíti. E keretet a természetvédelemről szóló, 2004-ben elfogadott törvény a környezeti károk megelőzéséről és jóvátételéről szóló 2007. évi XLV. törvény és a 2012-ben elfogadott hulladéktörvény rögzíti.

A jelenleg hatályos hulladékgazdálkodási tervet⁷¹ 2014-ben fogadták el. A települési szilárd hulladék éves mennyisége Lengyelországban – más uniós országokkal ellentétben – nem mutat folytonos növekvő tendenciát, ellenben hullámzik. – Habár, amint erre az Európai Környezetvédelmi Ügynökség rámutat, a lengyel hivatalos statisztikákat több tényező is torzítja.⁷² Az újrahasznosítás terén még van hová fejlődni az országnak, azonban a 2004-es 5%-ról hat év alatt, azaz 2010-re 21%-ra növekedett az újrahasznosítás mértéke. Az ország elkötelezett, hogy 2020-re elérje az 50%-os előírást. Ennek érdekében már 1998 óta érvényben van a szeméttlerakók után fizetendő adó, amelynek célja, hogy az újrahasznosítás irányba terelje a gyártókat.⁷³ Ugyanakkor az Európai Környezetvédelmi Ügynökség

⁶⁸ Czech Republic, Ministry of Environment, Waste Management Plan of the Czech Republic for the period 2015 – 2024. Prague, November 2014, 15-16, 94. o.

⁶⁹ FCT, Construction and Demolition Waste management in the Czech Republic, V2 – September 2015, 17-30. o.

⁷⁰ C-378/09 sz. Bizottság k. Cseh Köztársaság, ítélet, 2010. június 10, para. 16

⁷¹ Resolution No. 217/2010 of the Council of Ministers' (24 December 2010) on the "National Waste Management Plan 2014

⁷² European Environment Agency, Municipal waste management in Poland (Prepared by Christian Fischer ETC/SCP), February 2013

⁷³ Waste Management in the Czech Republic SOSEXPO 2014, Warsaw (Ing. Martina Mračková Deputy Director Waste Management Department, Ministry of the Environment Czech Republic); Polski Klub Ekologiczny, Analysis of the waste situation in Poland.

szerint, a lengyel kormánynak komoly erőfeszítéseket kell majd tennie, amennyiben valóban el szeretné érni ezeket a célokat.

Az építési és bontási hulladék hulladéktárolókban történő elhelyezésének megakadályozása érdekében, a 2012. évi hulladékról szóló törvény tonnánként 2,7-38,7 € díjjal sújtja az építési törmelék hulladéklerakó helyen történő végleges elhelyezését. Az újrahasznosítási arány a hivatalos statisztikák szerint meglehetősen magas, a 2012-es adatok szerint az összes törmelék 67%-át hasznosították újra, 24%-át használták talaj feltöltésre, és mindössze 7%-át helyezték el hulladéklerakóban. Egyéb források ugyanakkor arra hívják fel a figyelmet, hogy a kiváló statisztikák oka az, hogy a hulladék egy része kikerül a hatóságok látóköréből, Lengyelországban ugyanis nem ritkák az illegális szemétkerakók.⁷⁴

Az Európai Bizottság 2016-ban kezdeményezett kötelezettségzegési eljárást Lengyelországgal szemben, mert annak jelenleg hatályos környezetvédelmi törvénye értelmében, 5000 méteres mélységig próbafúrás végezhető előzetes környezeti hatástanulmányok készítése nélkül. A Bizottság szerint, a lengyel szabályozás a magas küszöb érték miatt, ellentétes a 2011/92/EU irányelv rendelkezéseivel, amely megköveteli, hogy próbafúrás esetén mérjék fel a keletkező hulladék mennyiségét és minőségét, a vízre és a földre gyakorolt hatását, a balesetek előfordulásának valószínűségét és a kumulált hatásokat, amelyeket más folyamatban zajló projektekkel együtt okozhat. Amint a Bizottság rámutat, az EuBa Marktgemeinde Straßwalchen és mások⁷⁵ ügyben hozott 2015-ös ítéletében megerősítette ezek elvégzésének szükségességét. A Bizottság nyújtotta be keresetlevelét,⁷⁶ az EuB 2018. május 31-én hozta meg ítéletét,⁷⁷ amelyben a Bizottság kérelmének helyt adva marasztalta el Lengyelországot, az uniós jogból eredő kötelezettségei megsértése miatt.

Az Európai Bizottság 2015. április 29-én jelentette be,⁷⁸ hogy kötelezettségzegési eljárást indít Szlovénia és Lengyelország ellen, amiért nem implementálták az elektromos és elektronikus berendezések hulladékairól szóló 2012/19/EU irányelvet, egyben indítványozta, hogy az EuB szabjon ki kényszerítő bírságot a két országra. Amint az fentebb említésre került, a Bizottság bár benyújtotta a keresetet Lengyelországgal szemben, később visszavonta azt.

Az Európai Bizottság 2014. október 16-án jelentette be, hogy kötelezettségzegési eljárást indít Lengyelországgal szemben, amiért az nem ültette át nemzeti jogrendszerébe az elhasználdott gépjárművekről szóló 2000/53/EK irányelvet, amelynek értelmében, 2015-re minden elhasználdott gépjárművet legalább 95%-ban újra kell hasznosítani. A Bizottság nem nyújtott be keresetlevelet.

⁷⁴ FCT, Construction and Demolition Waste management in Poland, V2 – September 2015

⁷⁵ A Bíróság C-531/13 sz. Marktgemeinde Straßwalchen és mások ügyben 2015. február 11-én hozott ítélete

⁷⁶ A Bíróság elé a C-526/16 sz. Bizottság k. Lengyelország ügyben benyújtott keresetlevelét, 2016. október 12.

⁷⁷ A Bíróság C-526/16 sz. Bizottság k. Lengyelország ügyben 2018. május 31-én hozott ítélete, para. 80

⁷⁸ Európai Bizottság, Sajtóközlemény, Brüsszel, 2015. április 29 (IP/15/4875)

Következtetések

A szerzők a hatályos uniós szabályozást és a célkitűzéseket, valamint a tagállami szabályokat megvizsgálva, az alábbi észrevételeket teszik: a másodlagos uniós jogforrások és az azok alapján kidolgozott célkitűzések megfelelnek egy modern, körkörös gazdasággal szemben támasztott elvárásoknak, ugyanakkor a gyakorlati megvalósításuk nagy kívánni valót maga után: egyrészt, a célkitűzések bizonyos esetekben túlzottan ambiciózusnak mondhatók, másrészt, a választott gazdasági ösztönzők nem minden esetben megfelelők. A KKE országok nemzeti szabályozását és a hulladékgazdálkodás statisztikáit illetően megállapítható, hogy azok vegyes képet mutatnak: ebben az összehasonlításban Magyarország kimondottan jó eredményt ért el, amelynek egyik bizonyítéka, hogy ilyen jellegű ügyekben egyetlen kötelezettségszegési eljárás sem került bírósági szakaszba, ellentétben Szlovéniával, amelynek több esetben is az EuB előtt kellett megvédenie álláspontját a szemétkerakók ügyében. Hiányossággként említhető ugyanakkor, hogy a hatályos magyar szabályozás az építkezések esetén nem ír elő minimálisan beépítendő másodlagos nyersanyag mennyiséget, és ellentétben a szlovén szabályozással, a gazdasági ösztönzők is elégtelenek. Kiemelést érdemel még a cseh szabályozás, amelynek értelmében, 2024-től hulladéktárolóban csak olyan hulladékot lehet elhelyezni, amely semmilyen más módon nem hasznosítható újra. Összefoglalva tehát: a KKE országok esetében számos a hulladékkezeléssel kapcsolatos hiányosság tárható fel, különösképpen, ha a nyugat-európai országok hasonló eredményeihez hasonlítjuk ezen értékeket. Jóllehet a megfelelő hulladékkezelési stratégiák meghonosítása nem pusztán jogi szabályokon, illetve gazdasági ösztönzőkön múlik, hanem nagyrészt a társadalmi attitűdön.
